

Карлос Гарсія Лаос,
скульптор, куратор проекту
«R-EVOLUTION. SUPREMATISM.
MAYDAN» (Сарагоса, Іспанія);

Дубрівна Антоніна Петрівна
доцент кафедри рисунка та живопису
Київського Національного університету
технологій та дизайну (Київ, Україна)

МИСТЕЦЬКІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ В КОНТЕКСТІ ДІАЛОГУ КУЛЬТУР УКРАЇНИ ТА ІСПАНІЇ

У статті здійснюється дослідження особливостей впливу творів образотворчого сучасного мистецтва на осмислення та вирішення соціальних проблем в контексті діалогу культур України та Іспанії. Проводиться аналіз шляхів виникнення та формування ідеї, створення та реалізації соціального мистецького проекту як засобу впливу на громадську свідомість.

Ключові слова: образотворче мистецтво, мистецький проект, соціальні проблеми суспільства, громадська свідомість.

This article is research the peculiarities of modern works of fine art for understanding and solving social problems in the context of the dialogue of cultures of Ukraine and Spain. Presents the analysis of the ways emergence and formation of ideas, creation and implementation of social art project as a means of influencing public consciousness.

Key words: art, art project, social problems of society, public consciousness.

Особливою реальністю в духовному досвіді людства виступає мистецтво, йому як специфічній формі діяльності людства та суспільній формі свідомості, притаманна властивість формування художніх образів згідно з ідеєю та законами естетики в межах художнього твору. Це зумовлено необхідністю закріпити і зберегти набутий людством досвід духовних зв'язків зі світом, концентрувати його цілісність в універсальних художньо-образних формах та розкрити сутність творчої особистості. «Мистецтво – художнє освоєння світу. Мистецтво повертає аналітично розщепленому наукою світові його цілісність, воно – хранитель цілісності особистості, культури, життєвого досвіду людства. Це всесвітньо-історичне призначення мистецтва» [2, 147].

Можна стверджувати, що мистецтво є унікальним суспільним явищем, яке за своїми функціями, методами відображення реальності, походженням, змістом, важливістю ролі в житті суспільства та людини має глибоку соціальну сутність. Ця сутність проявляється через відображення специфічних особливостей еволюційних етапів людства, віддзеркалює культурні, історичні, соціальні проблеми розвитку цивілізації. Для розуміння сутності мистецтва треба чітко уявляти які

функції та ролі воно виконує в суспільстві. За Ю.Б. Боревим воно є поліфункціональним – суспільно-перетворююча функція (мистецтво як діяльність); компенсаторна функція (мистецтво як психотерапія); пізнавально-евристична функція (мистецтво як знання); художньо-концептуальна функція (мистецтво як аналіз стану світу); прогностична функція (мистецтво як передбачення); комунікативна функція (мистецтво як спілкування); інформаційна функція; виховна функція; сугестивна функція (мистецтво як навіювання); естетична функція (мистецтво як формування творчого духу та ціннісних орієнтацій); гедоністична функція (мистецтво як насолода) [2, 154-166].

Протягом історії людства, особливо в складні її періоди, митці звертались до актуального, соціально-гострого та національного матеріалу. Треба зазначити, що історично та національно обумовлений художній твір виходить на загальносвітовий рівень. Чим сильніше проникнення в національно-соціальні глибини, тим більш ціннісною є загальнозначуща інформація яку несе в собі твір мистецтва. В образотворчому мистецтві України, такою постаттю, що це демонструє, є Т.Г. Шевченко, засновник критичного реалізму в українському мистецтві, твори якої характеризуються гострою соціальною направленістю, національною самосвідомістю, гуманізмом що виводять їх на інтернаціональний рівень [3]. Особливе місце в іспанському та світовому мистецтві, в становленні реалістичного критичного методу займає творчість Ф. Гойї, який став одним з основоположників викривального мистецтва, його творчість прокладає нові шляхи нещадному аналізу і розкриттю соціальних суперечностей.

У пропонованій статті здійснюється дослідження особливостей впливу творів образотворчого мистецтва на осмислення та вирішення соціальних проблем в контексті діалогу культур України та Іспанії. На прикладі створення соціального мистецького проекту «R-EVOLUTION. SUPREMATISM. MAYDAN» проводиться аналіз шляхів виникнення, формування ідеї, її реалізація, та засобів впливу на громадську свідомість.

Сучасний стан суспільства та суспільних відносин вимагає від митців активної позиції та реагування на соціальні проблеми. Можна по-різному ставитися до подій і змін останнього року, що відбуваються в Україні, але не можна бути до них байдужими. Суспільство, в якому все ще залишається безліч запитань і обмаль відповідей, потребує рішучих змін. Мистецтво ніколи не залишалося осторонь тих процесів, які відбуваються в країні. «Мистецтво нині розглядається як багатощарова, рухлива, відкрита система, що є складовою культури. Воно пропонує нові точки зору на світ, акумулює незнаний досі людський досвід, розширюючи власні межі завдяки раніше неестетизованим сферам людського буття. Кожного разу, порушуючи ці межі, мистецтво корегує внутрішні та зовнішні зв'язки з іншими явищами, намагаючись встановити нові контури власного існування, що впливає на соціодинаміку культури» [1, 2].

Іспанський митець Карлос Гарсія Лаос вже не перший рік приїздить до України, вивчає традиції, побут і серцем вболіває за неї. У лютому 2014 року був на Майдані, спілкувався з людьми, спостерігав і аналізував почуте і побачене. Митець впевнений, що зовнішні зміни нічого не варті, якщо не змінюється свідо-

мість, революційні події повинні дати поштовх ментальній, культурній еволюції в українському суспільстві. Саме тоді з'явилась ідея створити проект «R-EVOLUTION. SUPREMATISM. MAYDAN». Назва народилась під час проведення майстер-класу у Київському Національному університеті технологій та дизайну в рамках проекту «Abstracciones Encontradas», організованого Карлосом Гарсія Лаос та А. П. Дубрівною, і була добре сприйнята її учасниками. В історії нашої країни молодь, а саме студенти, завжди були в авангарді суспільства, що підтверджує ніч 21 листопада 2014 року. Назва втілює головну ідею до якої куратор та митці, що приймають участь у проекті, намагаються привернути увагу – це зміна ментальності суспільства, яка призведе до розвитку усіх сфер життя. «Revolution» повинна перейти в іншу якість – «evolution».

Карлос Гарсія Лаос займає активну громадську позицію, співпрацює з асоціацією допомоги дітям хворим на рак «ASPANOА» та громадською організацією «Жертви тероризму в Іспанії». У жовтні 2013 року ним було організовано соціальний проект «Ми всі є частиною суспільства» в тюрмі м. Сарагоси (Centro Penitenciario de Zaragoza), разом з ув'язненими було створено скульптуру яку встановлено в січні 2014 року в Центрі Юстиції. Іспанський митець разом з українськими художниками бере участь у виставках, майстер-класах, проектах, співпрацює з закладами освіти (Національна академії образотворчого мистецтва та архітектури, Київський Національний університет технологій та дизайну, Київським Національним університетом культури та мистецтв,

інститут ім. Салвадора Далі, Європейська школа дизайну).

«R-EVOLUTION. SUPREMATISM. MAYDAN» – соціальний культурно-патріотичний проект, створений з метою осмислення громадянами суспільства необхідності змін свідомості, для того щоб зустріти нові часи і пережити складну ситуацію в якій опинився український народ. Формат проекту не є типовим для України, але дуже поширений в такій європейській країні як Іспанія, митці які представляють різні сфери мистецтва – художники, графіки, скульптори, музиканти, літератори, мистецтвознавці, в одному культурному просторі, об'єднанні однією ідеєю мають змогу висловити свою точку зору, привернути увагу до про-

блеми, висловити побажання та сподівання. Організація проекту представляє собою нетиповий механізм – куратор проекту, Карлос Г. Лаос, зміг познайомитися

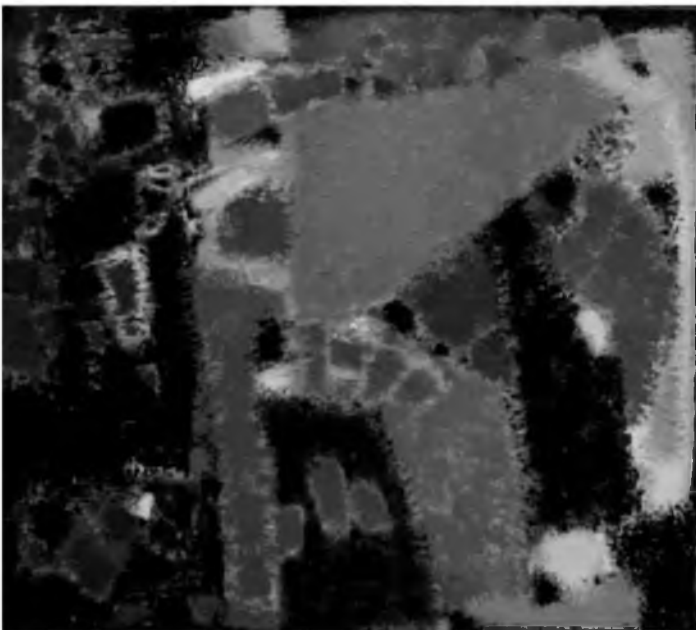
з багатьма українськими діячами культури і мистецтва, використовуючи соціальні мережі залучав людей які б хотіли розділити ідею проекту – «об'єднувати» замість того щоб «роз'єднувати», «створювати» замість того щоб «руйнувати», «поважати різні думки» і «працювати» над спільним проектом який називається «Україна», де свобода і можливості гарантовані, де діти будуть мати краще майбутнє, і де ніхто не буде почувати себе поза суспільством, через свої переконання, походження, соціальний рівень чи релігію. Проект несе в собі два сполучені елементи концепції – захоплення і повага до мистецтва Казимира Малевича, великого генія супрематизму, твори якого зробили

революцією в мистецтві і вплинули на багатьох сучасних художників; інший елемент – досвід пережитого під час подій Майдану наприкінці 2013 початку 2014 року, події, які стали політичної, економічної та соціальної революцією яка змінила глобальну ситуацію в Україні.

З організаційної точки зору проект цікавий тим, що він не має спонсора, що учасникам не потрібно сплачувати організаційні внески, що є не типовим для організації мистецьких проектів в Україні, багато з учасників на різних етапах роботи брали на себе організаційну відповідальність. Громадські організації,

професійні спілки (Національна спілка архітекторів України), культурні центри (CC Delisias, Художньо-концертний центр ім. І.С. Козловського), Центр Мистецтва і Природи в м. Уеска (Іспанія), Фонд Беулас на добровільних засадах підключаються до проекту, захоплені його концепцією. В цьому проекті ім'я художника, художній напрямок, наявність мистецької освіти не були основними для його учасників, а важливими було бажання до співпраці і бажання знайти вихід із ситуації країни, де конфронтація є більшою силою, ніж бажання об'єднатись і зрозуміти один одного. Більше ніж 50 митців взяло участь у проекті який розпочався у вересні 2014 року в м. Сарагоса (Іспанія), планує продовжуватись у лютому 2015 року в м. Києві та у квітні в м. Уеска (Іспанія). Роботи митців, які представляє проект, різні за своїми художньо-стильовими характеристиками. «Ідеї постмодернізму до певної міри співзвучні змішуванню стилів, перехрещенню впливів різних культур і пошукам складної «синтезованої» художньої мови, загалом властивим в історичному зрізі українській культурі і мистецтву» [4, 116].

Карлос Гарсія Лаос, куратор проекту, представив композицію «Всі разом ми можемо побудувати краще майбутнє для всіх», яка складається з живописної роботи, сюжетом якої є революційні події 2014 року, та скульптури «Симбіозис» – символ принципу об'єднання протилежних переконань та поваги до різних культур. Антоніна Дубрівна спеціально для цього проекту зробила символічну живописну картину «Ми знаємо хто ми є» – це погляд у світ з усвідомленням своєї культурної приналежності, з розу-

мінням своєї гідності та осмислення причетністю до глобальних процесів які відбуваються в світі. Тамаз Аваліані – художник з Грузії, який довгий час живе в Україні, не зміг залишитись відстороненим і байдужим. Його робота для проекту «Власноруч написана історія» демонструє розуміння, що свою долю кожен вибирає сам, а також показує зв'язок життя людини з тими процесами які відбуваються у суспільстві. Петро Лебединець у проекті представив живописне полотно «Гравітація», на якому з абстрактних кольорових форм складається фігура крилатого коня – символу свободи та подолання віджитих понять та категорій. Сакральність та знаковість притаманна київському художнику, громадському діячу Віктору Хоменко. У творі «Присутність» він демонструє своє розуміння дійсності – суб'єктивність як основа світобачення.

Показним є те, що роботи митців дуже різні, це робить поєднання їх в одному експозиційному полі дуже значимим для всебічного розуміння концепції, навколо якої створювався проект. який зараз набуває форм культурного руху і

буде тривати до тих пір, поки його учасники та громадськість підтримуватимуть ідею, сподіваючись змінити ситуацію в свідомості суспільства.

Підсумовуючи вищесказане, зазначимо, що мистецькі підходи до розуміння та осмислення соціальних проблем в контексті міжнародного проекту «REVOLUTION. SUPREMATISM. MAYDAN» демонструють високу активність громадської свідомості митців, значну здатність до самоорганізації, вагомий творчий потенціал завдяки національним традиціям, емоційному і духовному підґрунтю, що робить це, в умовах європейської інтеграції неочініним внеском в глобальні світові процеси культурного об'єднання на основі поваги та толерантності.

Використані джерела

1. Алфьорова О. І. Візуальне мистецтво кінця XX – початку XXI ст.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеню д-ра мистецтвознав.: спец: 26.00.01 «Теорія та історія культури» / О. І. Алфьорова. – Харків, 2008. – 16 с.
2. Борев Ю.Б. Эстетика: Учебник / Ю.Б. Борев. – М. : Высш. шк., 2002. – 511 с.
3. Зайцев П.І. Життя Тараса Шевченка [Текст] / Павло Іванович Зайцев : упоряд. Ю. Іванченко. – К.: Мистецтво, 1994. – 352 с.
4. Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України XX–XXI століть [Текст] / Віктор Дмитрович Сидоренко – К. : ВХ [студіо], 2008. – 187 с.